

TRADICIJA I MODERNA UMETNOST

Davidov sitni vez

David Đorđević, student završne godine Fakulteta primenjenih umetnosti u Beogradu, bio je jedini muškarac koji se prijavio na konkurs za tradicionalnu izložbu rukotvorina „100 žena – 100 minijatura“ u organizaciji „Etno mreže“ i dobio nagradu za tehniku veza. Talenat za vez je nasledio od svojih baka, a želja mu je da se posveti stvaranju mode koja u sebi sadrži elemente veza. „Kao što slikar koristi boju i potez, ja u vezu koristim bod“, kaže za B&F mladi umetnik iz Zaječara.

Piše: Katica Đurović

Kada se pomene reč „vez“, prva asocijacija je tradicionalna odeća koju su nosile naše bake i njihove majke. Vez je oduvek bio neizostavan deo srpske tradicije. Vezom su se bavile žene u slobodno vreme i učio se od najranijeg detinjstva. Sprema za devojački miraz se sastojala od raznih komada odeće i tkanina koji su devojke vezle od malena. Osim što se smatrao ženskim poslom, vez je bio i pokaza-

telj društvenog statusa, ali i nacionalne i regionalne pripadnosti. Svako mesto imalo je specifičan vez koji su žene tog kraja čuvale i prenosile sa generacije na generaciju.

David Đorđević, student završne godine Fakulteta primenjenih umetnosti u Beogradu, dobio je inspiraciju za bavljenje vezom upravo zahvaljujući ženama iz prošlosti koje su svojim veštim rukama stvarale mala umetnička dela. I dan-danas se po mnogim kućama mogu naći vezeni peškiri, posteljina, ukrasi za nameštaj i delovi narodnih nošnji.

„Moje bake su se bavile tkanjem i vezom, tako da sam od njih nasledio talenat, a odatle se rodila i želja da probam i napravim nešto slično“, počinje svoju priču David koji se, pored veza, bavi i modnim dizajnom, gde takođe koristi vez koliko god je moguće. Kako kaže, privlači ga sve što se pravi ručno. „Moje interesovanje za bavljenjem tekstilom i modom se javilo tokom srednje škole, a na fakultetu sam jedva čekao da krenemo sa vezom, zato što me je oduvek ta tehnika najviše interesovala“.

Vez je kao slikanje na platnu

Inspiraciju nalazi u motivima istočne Srbije jer je i sam odatle, a osim izučavanja tradicije u rodnom

Zaječaru, posebno se divi pravljenju pirotskih ćilima. „Uvek sam gajio ljubav prema onom narodnom, što je nama na neki način utkano u genetski kod. Maštao sam o tome da mogu da napravim moderan pristup toj tradiciji i zato sam odabrao tehniku veza“, kaže David.

Sagovornik B&F-a objašnjava da su tehnike tradicionalnog i primenjenog veza slične. Najveća razlika je u tome što moderni vez može da se prilagodi savremenom dobu i poveže sa drugim vrstama umetnosti. „Na fakultetu primenjujemo ono što je nama danas blisko, kao što su, na primer, moda ili umetničke instalacije. Razne teme mogu da se obrade kroz jednu staru tehniku veza i to ga održava“, priča David dok veze.

Prema njegovim rečima, vez je kao slikanje po platnu, jer se na kraju sve svodi na to da postoji podloga i nit. „Vez je jako sitan i upravo ta podrobnost koju ova tehnika nosi sa sobom je njena čar i lepota. To se ne može naći kod tkanja i pletenja. Dok vezete na platnu, vi kroz bod praktično slikate. Kao što neki likovni umetnik koristi boju i potez, ja u vezu koristim bod“.

David tvrdi da naučiti vez nije teško, ali treba strpljenja. Za bavljenje vezom potreban je đerđef, odnosno okvir pomoću kog se zateže platno na kom se veze, zatim platno ili ko-

David Đorđević:
Trudim se da kroz
svoj rad očuvam
nešto što je naše

mad odeće, konci, igla i makaze. Što se tiče podloge koja se koristi za vez, mogućnosti su velike: od široko rasprostranjenog platna, do kože, svile, pa i sintetičkih vlakana koja vešto imitiraju prirodu. David za sada radi samo na platnu, ali mu je želja da se u budućnosti oproma i na drugim podlogama, poput pliša, svile i kože.

Čuvar tradicije

Motivi koji ga privlače su vezani za naše kulturno nasleđe, i to su najčešće teme iz slikarstva, istorije i narodne baštine. „Nastojim da pravim modernu verziju naše tradicije i istorije, da ih praktično osavremenim i da na taj način stvorim svoj autentičan motiv. Trudim se da kroz svoj rad očuvam nešto što je naše“, ističe David.

Upravo u želji da osavremeni vez, prijavio se na konkurs za izložbu „100 žena – 100 minijatura“, u organizaciji „Etno mreže“. Iako je reč o takmičenju za koji se tradicionalno prijavljuju žene, to ga nije obeshrabrilo. Pitao je organizatore da li može da se prijavi i, nakon potvrdnog odgovora, počeo je da veze dve minijature. Tema izlo-

žbe je bila „Očuvanje narodne baštine i tradicije“, pa se David odlučio za motiv simbola Zaječara, arheološko nalazište Felix Romuliana i motiv sa mozaika Dionisa. „Uradio sam svoj doživljaj mozaika i našao sponu između samog mozaika i tehnike veza. Tako je nastao moj Dionis u vezu“.

Minijatura koju je radio je dimenzija 10x10cm i, kako kaže, to mu je bio najveći izazov. „Bilo je dosta zahtevno da motiv sa figurom smestim na malo platno, ali na kraju sam uspeo da realizujem svoju ideju i zadovoljan sam kako je ispalo“. Što se tiče vremena potrebnog za vez, za nagrađene minijature bilo mu je potrebno oko dve nedelje, dok za veće motive proces vezenja traje mnogo duže.

Vez i visoka moda

U budućnosti, David sebe vidi u radu sa tekstilom, ali kako kaže, pušta da se njegova budućnost veze sama od sebe. Nakon završenog fakulteta, David se nada da će moći da se posveti stvaranju mode koja u sebi sadrži elemente veza, jer tvrdi da vez u ovoj industriji ima puno

potencijala, iako je to ručna tehnika koja iziskuje mnogo vremena. „Svedoci smo toga da se tradicionalni vez održava u visokoj modi koja je skupa upravo zbog toga što podrazumeva veliki broj sati ručnog rada i veliku veštinu“. Zato je, kaže, optimističan u pogledu budućnosti industrijskog veza, jer je podjednako dobar kao ručni, a povoljniji i dostupan običnom čoveku.

Davidov cilj je da inspiriše ljude da stvaraju. „Želim da svojim radom ukažem mlađim generacijama na vrednost onog što mi imamo i što bi trebalo da ponudimo svetu, jer svaka zemlja ima neku svoju osobenost. Verujem da su radovi sa motivima veza zaista naša specifičnost koja je vredna promocije“.

Koliko je vez utkan u našu tradiciju, pokazuje i primer veza na platnu „Pohvala knezu Lazaru“, delu monahinje Jefimije. Monahinja je ovo delo izvezla 1402. godine, kao pokrov preko kovčega za ubijenog kneza Lazara, i smatra se remek delom veziljske umetnosti. Spada u najznačajnije pesničke tvorevine srpske srednjovekovne književnosti i predstavlja važan istorijski izvor. ●